

többi tagja azon a nézeten volt, hogy ez teljesen kidobott pénz volna, mert ugyanezért a munkáért a városi mérnökség csak nyolcezer koronát kér. Eltekintve ettől is, a Deutsch-Erdélyi cég terve nem használható, mert az eredeti iránytól annyira eltért, hogy a vasut csak mintegy hat-hét kilométernyi városi földet érintene. De nem lehet használni a Deutsch-Erdélyi tervet azért sem, mert kiindulási pontja a Tisza-pályaudvar, holott ennek a városban kell lennie. A cég által készített tervet három évvel ezelőtt készítették. A természetben kijelölt irányjelzés, az ugynevezett nyomjelzés azóta majd egészen eltűnt, mert a léceket és egyéb jelzéseket a tanyaiak elhordták.

Balogh Károly előadó elmondotta azt is, hogy Lázár György dr. polgármester Budapesten tárgyalást kezdett az Általános Hitelbankkal és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal a tanyai vasut kiépítése iránt. A Hitelbanknak Szegeden járt képviselője kijelentette, hogy a város legolcsóbban saját kezelésében építhetné ki és és tarthatná fenn a tanyai vasutat. A Hitelbank egyébként, ha már elkészült a vasut, hajlandó lesz azt üzemben tartani.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, amelynek külön osztálya foglalkozik helyi érdekű vasutak létesítésével: illetőleg finanszírozásával, hajlandó a szegedi tanyai vasutat kiépíteni és üzemben tartani, azonban föltételei olyan súlyosak, hogy azok alapján még csak tárgyalni sem lehet.

Bizonyos, hogy a közgyűlés most még nem fog a kivitel módja tekintetében dönteni, azonban legcélszerűbb lenne, ha a város maga építené meg és maga is tartaná üzemben a tanyai vasutat. Szeszlay László, az eredeti terv készítője is ezen a véleményen van s ő határozottan biztosítva látja a vasut jövedelmezőségét.

Riportok Zenta városából.

— Intelligencia, amely van, de nincs. —

III. (Saját tudósítónktól.) Azokat az elmaradott zentai állapotokat, amelyekről a tűzkatasztrófából kifolyólag a *Délmagyarország* hasábjain sorozatosan beszámoltunk, legjobban sinylí Zenta intelligenciája. Nem azért, mintha ebből neki volna a legtöbb kára, hiszen egyformán körül van kerítve a kínai fallal mind a parasztság, mind az értelmesebb elem. Hanem azért, mert az értelmesebbek közömbösen, tétlenül, hozzászólás és súly nélkül *kénytelenek* nézni, hogy a Zentán többségben levő politikai párt mint vezeti visszafelé a várost.

A haladás szükségszerű föltételét emeljük ki akkor, amidőn a függetlenségi párt zentai terror-munkáját a nyilvánosság porondjára hozva, csak ismételjük az ország nagy többségének azt a meggyőződését, hogy hasznos munkát csak ott lehet végezni, ahol a *mai kormány intenciói és politikája szerint dolgozik a város vezetősége*. Zentán pedig, jól tudjuk, mindenben a függetlenségi párt a döntő fórum. Ennek a tagjai pedig ellene vannak mindennek, ami kulturát jelent. És nagyon lesújtó, hogy a város polgármestere és az egész tanács kénytelen meghajolni a függetlenségi akarat előtt. Kénytelen, de, úgy gondoljuk, nagyon is kelletlenül. Ez az oka aztán annak, hogy Zenta mai polgármestere egyetlen alkotást, intézményt, mely az ő fejéből pattant ki s mely a haladás jegyében született, működése óta nem mutathat föl. És ez csakis a függetlenségi párt büne.

Azé a függetlenségi pártté, amelynek tagjai legnagyobb részt tanulatlan, csekély itélőképességű és egyoldalú emberek. Annyira az elavult jelszavak világában élnek, hogy nem képesek sem megérteni, sem megszívlelni azt, amit a náluknál értelmesebbek ajánlanak. Önmagukat tartják a legokosabbnak s ez épen elég világot vet a tudatlanságukra.

Természetes ekként, hogy az intelligencia tartózkodik tőlük, de tartózkodik minden városi ügybe való beavatkozástól. Megdöbbenne, aki egyszer közgyűlést látna és hallgatna végig Zentán. A képviselőtestület többségben levő függetlenségi tagjai szomorú viccifigurái az ugynevezett kupaktanácsnak.

Ezért van aztán, hogy Zenta értelmisége nem él a városnak. Csak magának. Van ugyan, de a városra nézve nincs. Olyan, mint egy parlagon heverő, erőf és haszont jelentő termőterület. Amely mellett a megkötött és tudatlan ész észrevétlenül halad el. Pedig ha beismeréssel és egyetértéssel lenne s nem vindikálná magának a többség jogát olyan dolgokban, amilyenekben, ha százszor többség is, laikus és avatatlan — akkor az a bizonyos parlagon heverő termőterület egyszerre megmozdulna, neki fektetné erejét a városnak, belesodródna a közügyekbe, kulturát teremtené, világított, kiépített, portalan utcákat, csatornázást, forgalmat, üzleti életkeletet, vállalkozó szellemet, mindent, ami egy város előrehaladásához szükséges. Csalhatatlanul lehet ítéletet mondani egy város fölött, ha esőben látjuk. És Zenta fölött különösen, ha esős, sáros idő van, csak a legrosszabb ítéletet lehet ki mondani, rosszabbat, mint sok, nálánál sokkal kisebb magyar faluról, például mindjárt Nagyteremiáról. Ebben az ötezer lakosu kis faluban, a viszonyokhoz képest, a legrendezettebb utcák vannak. Esős időben kevesebb a pocsolya és sár, mint Zentán, ahol, ha eső esik, szinte nem lehet járni az utcákon: bokán felül ér a víz. Még a város legforgalmasabb utcáiban is, ahol sok üzlet van és sok minden összpontosul. Nem is szólnak arról, hogy ilyen időben Zenta legtöbb utcájában elakad a kocsiközlekedés.

És miért van mindez? Mert *nincsenek csatornák*, melyek a vizet levezetik. Eső után szinte olyannak tűnik Zenta, mintha csatakos ingoványban állana az egész város. Az utcák nem azért utcák, hogy azokban járni-kelni lehessen, hanem, mert véletlenül több házat építettek egymás mellé, két sorban.

És ez a csatakoság, az utcák járhatatlansága esőben, a közlekedés fönnakadása: mind-mind a függetlenségi párt büne. A függetlenségi atyafiak azonban másképp gondolkoznak; esős időben gatyában és mezít-láb kell járni, akkor nem lesz sáros se a csizma, se a nadrág. És akkor nem kell se csatornázás, se utcakövezés, se semmi.

Mivel a város értelmisége a közügyekkel egyáltalán nem törődik, természetes, hogy nem is kíván tudni semmiről, ami a várossal történik. Nem érdeklődik semmi zentai ügy iránt, közömbös és magának élő. Ez az egyik oka annak, hogy Zentának *nincsen olyan sajtója, amelyennek lennie kellene*. Pedig három helyi lap is megjelenik ott, két hetilap és egy, amely hetenként háromszor lát napvilágot. Napilap nincs egyetlen egy sem. És az a hiba, hogy a zentai sajtó sem sokat törődhetik a város közügyeivel, hanem inkább a függetlenségi pártnak él, mint másnak. Nem a közvéleményt irányítja, hanem a közvélemény irányítja őt. Ez pedig minden városi ügyben csak a függetlenségi párt vezetősége.

A zentai lehetetlen viszonyok megváltozása pedig csakis az intelligencia közreműködésétől várható. Az értelmiség is hibás abban, hogy tartózkodik mindentől s visszavonul. Tömrőlűniök kellene, megmozdulni, agitálni, kérni, megnyerni a kormány támogatását, hogy ezzel is tekintélyessé tegyék magukat a maradiak előtt. Harcolniok kell a szabadgondolkodás szellemében, velük, az ő segítségükkel kell bevonulni Zenta városába mindennek, ami haladást jelent. Ez a bevonulás pedig az elmaradottság szellemének lassu kivonulását és az elmaradottság képviselőinek fokról-fokra való súlyedését, lejárását jelenti.

Berlinbe se mehet Péter. Belgrádból jelentik: A *Pasics*-kormány holnap beadja lemondását. Az új kormány megalakítására Protics volt belügyminiszter van kiszemelve, minthogy azonban ő az ifju-radikálisok körében nem igen szerethet magának híveket, a kabinet alakítását aligha fogja elvállalni. A király ez esetben egy semleges politikust fog a kormányalakítással megbízni. Egyébként Péter szerb király tervezett berlini látogatása ügyében eddig semmiféle közvetlen tárgyalásokat nem folytattak.

Royalista összeesküvés. Lisszabonból jelentik: Vizeuban összeesküvést fedeztek föl, amelynek célja az volt, hogy visszahelyezik trónjára Manuel királyt. A royalista összeesküvők a helyőrség több tisztjét és a katonák százait megnyerték tervük számára.

A bécsi tanácskozás.

— Nem ért véget a tárgyalás. —

(Saját tudósítónktól.) A közös hadügyminisztériumban ma délelőtt a két miniszterelnök és a két igazságügyminiszter, valamint Schönaich báró közös hadügyminiszter részvételével újabb tanácskozás volt azoknak az elvi megállapodásoknak megszövegezésére, amelyek Héderváry Károly gróf miniszterelnök és Bienerth báró osztrák miniszterelnök között a tegnapi napon a katonai büntető pörrendtartás függőben lévő kérdése dolgában létrejöttek. A tanácskozás délelőtt tíz órakor kezdődött és megszakítás nélkül délután háromnegyed két óráig tartott. Azt remélték, hogy a tanácskozást még délelőtt befejezik s a magyar miniszterek délután már visszatérhetnek Budapestre. Az elvi megállapodások megszövegezése dolgában a tanácskozást nem tudták végleg befejezni, de bizonyosra vészik, hogy szombaton a tárgyalásokat végleg lezárják.

A mai tanácskozásról a következő táviratokat kaptuk:

Bécs, április 28.

Székelly Ferenc igazságügyminiszter, aki tegnap este ideérkezett, ma délelőtt hosszabb tanácskozást folytatott Héderváry Károly gróf miniszterelnökkel. Délelőtt tíz órakor a két miniszter a közös hadügyminisztériumba ment, ahová ugyanezen időben Bienerth báró osztrák miniszterelnök és Hochenburger igazságügyminiszter is megérkeztek.

Bécs, április 28.

A katonai büntetőpörrendtartás dolgában ma volt a hadügyminisztériumban az utolsó tanácskozás, amelyen résztvett a két miniszterelnök, a hadügyminiszter és a két igazságügyminiszter. A tanácskozásnak az volt a célja, hogy a két kormány között tegnap létrejött elvi meg egyezést megszövegezzék. A tanácskozást ma nem tudták végleg befejezni. A hadügyminisztériumban tartott értekezlet háromnegyed kettő után ért véget. A tanácskozást délután négy órakor folytatták. Héderváry gróf miniszterelnök egyelőre Bécsben marad.

Bécs, április 28.

A péntek délután négy órára tervezett tanácskozás a katonai büntetőpörrendtartás reformjában történt megállapodások szövegezésére vonatkozólag szombatra maradt. A két miniszterelnök. Két igazságügyminiszter és Schönaich közös hadügyminiszter szombat délelőtt ül össze tanácskozássra. Magyar és osztrák részről egyaránt biztosra veszik, hogy a tárgyalásokat szombaton lezárják. Ennek egyik legvilágosabb dokumentuma az, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf eligérkezett arra a vacsorára, melyet a budapesti kereskedelmi és iparkamara ad szombat este tíz órakor a bosnyák és hercegovinai kereskedelmi és iparkamara budapesti tanulmányuton levő tagjai tiszteletére. Khuen-Héderváry péntek délután hivatalos ügyeket intézett el a magyar házban, Székelly Ferenc pedig több látogatást tett.